

М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2023. 56 с.

3. Papaika Y., Lysenko O., Koshelenko Y., Olishevskiy I. (2021). Mathematical modeling of power supply reliability at low voltage quality. *Nauk. Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 2, 97–103. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-2/097>

4. Pivniak H., Aziukovskyi O., Papaika Yu., Lutsenko I., Neuberger N. (2022). Problems of development of innovative power supply systems of Ukraine in the context of European integration. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, (5), 89–103. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2022-5/089>

5. Pivnyak, G. G., Zhezhelenko, I. V., Papaika, Yu. A., Lysenko, O. H. (2017). Interharmonics in power supply systems. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu* (6), pp. 109–114. ISSN 20712227.

6. Pivnyak G., Azukovskiy O., Papaika Yu., Careres Cabana E., Olczak P., Dyczko A. (2021). Assessment of power supply energy efficiency by voltage quality criterion. *Rynek Energii*, № 4(155). 75–84. ISSN 14255960.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-95>

ОСОБЛИВОСТІ ВИЛУЧЕННЯ ТА УПАКУВАННЯ НАРКОВМІСНИХ РОСЛИН

Рощина Денис Сергійович

*студент факультету права, гуманітарних і соціальних наук
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

У кінці ХХ та на початку ХХІ століття зловживання наркотичними засобами у світі перевершило всі критичні межі. Сьогодні в усіх країнах світу, зокрема й Україні, відбувається неухильне «омолодження» наркоманії. В останнє десятиліття й для України вживання неповнолітніми та молоддю алкоголю, наркотичних й інших психоактивних речовин перетворилося на проблему, що представляє серйозну загрозу здоров'ю населення, економіці країни, соціальній сфері і правопорядку.

Уживання повністю зрозумілих термінів «наркотичні засоби» та «психотропні речовини», виходячи тільки з фармакологічної точки

зору, неприпустиме, оскільки слід у це поняття вкладати не лише медичне, але й юридичне, і соціальне змістове навантаження [1, с. 19]. Не випадково визначення зазначених понять знайшло своє закріплення в нормативно-правовому акті – Законі України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» [2]. Відповідно до вказаного закону наркотичні засоби – це включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів речовини природного чи синтетичного походження, препарати, рослини, які становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними; психотропні речовини – включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів речовини природного чи синтетичного походження, препарати, природні матеріали, які здатні викликати стан залежності та справляти депресивний або стимулюючий вплив на центральну нервову систему або викликати порушення сприйняття, або емоцій, або мислення, або поведінки і становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними [3].

У рамках Всесвітньої доповіді про наркотики за 2019 рік Управлінням ООН приведено детальний огляд останніх тенденцій у вживанні, виробництві, обігу наркотиків та їх вплив на здоров'я людини. Згідно з даними цієї доповіді, близько 250 млн. осіб в світі вживають наркотики. Тому окремо слід розглянути категорію осіб, які перебувають на обліку з приводу наркоманії. Так, за даними Державного закладу «Центр медичної статистики МОЗ України» в Україні (з чисельністю населення приблизно 42 млн. осіб) у 2020 році на обліку перебувало 69,2 тис. осіб, хворих на наркоманію. Таким чином, питома вага наркозалежних осіб [4, с. 86–91] на 100 тисяч населення становить 160 осіб.

Наркотичні засоби рослинного походження складають основну масу серед усіх видів наркотиків, а рослини виду мак снотворний (*Papaver somniferum* L) і роду конопель (*Cannabis*) використовуються в якості сировини для виготовлення великої кількості наркотичних засобів, зокрема понад 25 наркотично активних алкалоїдів опію (морфіну, кодеїну, тебаїну, папаверину, наркотину), синтетичних похідних (етилморфіну, героїну), канабісу, смоли канабісу, екстрактів канабісу та психотропної речовини тетрагідроканнабінолу. За оцінюваннями вітчизняних і іноземних експертів обсяги внутрішнього виробництва та вживання наркотичних засобів, отриманих з нарковмісних рослин в Україні є одними з найбільших серед східноєвропейських країн. На щастя за часи своєї незалежності Україна створила величезну нормативно-правову базу щодо виявлення та викорінювання злочинної діяльності, яка пов'язана з виготовленням та продажем наркотичних

засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, у тому числі рослинного походження.

Під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, важливим є їх правильне вилучення, упакування під час проведення гласних і негласних слідчих (розшукових) дій та подальше зберігання до проведення експертного дослідження.

Під час направлення об'єктів на дослідження, їх потрібно правильно упакувати, при цьому необхідно враховувати їх специфічні особливості, в тому числі можливості зміни їх якісного та кількісного складу при зберіганні. Варто пам'ятати, що основна мета вказаних дій не тільки у безпечній доставці речових доказів, а й забезпеченні зберігання слідів та речових доказів на предметах, що вилучаються.

З цією метою необхідно визначитись щодо:

1) пакувального матеріалу для перевезення та зберігання речових доказів. Кожний об'єкт має бути упакованим в окремий пакунок, з тією метою щоб під час зберігання або транспортування речовини не змішувалися та не переходили з поверхні одного предмета-носія на інший.

Для цього використовуються:

- картонні коробки та ящики;
- поліетиленові мішки;
- паперові пакети та конверти;

2) наповнення для пакувального матеріалу для недопущення перевертання предметів та розлиття рідини (в разі вилучення скляного посуду):

- стружка з деревини чи пінопласту;
- зім'ятий папір;

3) предметів, потрібних для закриття горловини колб або інших предметів з метою недопущення витоку з них рідини та випаровування речовин:

- пластмасові кришки;
- пробки;
- одноразові рукавички;

4) послідовності вилучення та способу упакування речових доказів. Визначитись, які предмети мають розміщатись окремо від інших та в який транспорт для недопущення небажаного контакту предметів чи речовин між собою при їх перевезенні. Під час перевезення та зберігання вилучених предметів і обладнання необхідно пам'ятати, що кислоти в жодному разі не повинні контактувати з іншими речовинами та знаходитись окремо від будь-яких хімічних сполук, екстрактів та інших предметів.

Так, при вилученні зелених (не висушених) частин рослин маку чи коноплі помістити в упаковку, яка не перешкоджає їх подальшому висиханню, забезпечує збереження вилучених об'єктів і відсутність вільного доступу до них (наприклад у картонні коробки чи паперові мішки). В іншому випадку ці рослини при надходженні до експертного підрозділу можуть вже бути непридатними для експертного дослідження через гнильні зміни.

Таким чином, невірне вилучення, відібрання, збереження та пакування може суттєво вплинути на відповідні речовини та призвести до зміни фізико-хімічних властивостей, а так само до часткової або повної втрати об'єкта як дослідження, що суттєво видозмінить висновки проведеної експертизи. А цілком науково обгрунтоване вилучення, упакування та зберігання нарковмісних рослин навпаки сприяє підвищенню як якості окремо проведеної експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, так і дієвість розслідування загалом.

Література:

1. Митрофанов І. І. Протидія злочинності наркозалежних осіб у сфері наркообігу : монографія. Кременчук: Вид. ПП Щербатих О. В., 2008. 450 с.

2. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : Закон України від 15 лютого 1995 року № 60/95-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18.11.2024).

3. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 р. № 770. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18.11.2024).

4. Митрофанов І. І. Кримінологічні аспекти поняття особи наркозалежного злочинця. *Юридична Україна*. 2007. № 9. С. 86–91.